

ту з ґрунтом. Сильно уражені боби вкриваються сірим нальотом, що складається з органів конідіального спорношення патогену.

У вітчизняній науковій літературі інформація щодо ураження нуту сірою гниллю відсутня. На основі результатів проведених нами досліджень встановлено, що ботрітіоз є найбільш небезпечною хворобою даної культури, викликаючи масове обпадання квіток та відмирання бобів під час їх формування. Досить часто в уражених бобах насіння не формується.

Під час вегетації рослин формування патогеном склероціїв нами виявлено на уражених рослинах сої, квасолі та люпину білого. Водночас культивування ізолятів гриба в лабораторних умовах за різних значень вологості призводило до утворення мікроконідій, хламідоспор та мікросклероціїв.

Таким чином, на досліджуваних нами зернобобових культурах (сої, нуті, сочевиці, люпині, горосі та квасолі) початок паразитування гриба *B. fuckeliana* (de Bary) Whetzel відмічено в період цвітіння рослин. У процесі свого розвитку патоген формував притаманні для нього морфологічні структури – міцелій, конідіальне спорношення та склероції, а також маловідомі структури – мікроконідії, хламідоспори та мікросклероції.

УДК 633.1:632.111.5

Пірич А. В., молодший науковий співробітник

Юрченко Т. В., завідувач лабораторії генетики і фізіології

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН

E-mail: mironovka@mail.ru

ОЦІНКА СОРТІВ ТА ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ОЗНАКОЮ МОРОЗОСТІЙКОСТІ

Пшениця озима є однією з найцінніших зернових культур. Під час росту і розвитку рослини піддаються впливу різних чинників. Морозостійкість с.-г. культур – це здатність рослин протистояти дії низьких від'ємних температур під час перезимівлі. Важливе значення у формуванні даної ознаки має генетичний потенціал сорту, визначення якого дозволяє встановити адаптивні властивості сорту для певних умов його вирощування, а також можливість подальшого його залучення у селекційний процес у якості джерела морозостійкості.

Оцінку морозостійкості сортів пшениці м'якої озимої проводили трьома методами: визначення відносної морозостійкості у проростках (Г. А. Самигін, 1980) за $t = -12,5$ °C; оцінка морозостійкості у висівних ящиках (Ф. Г. Кириченко, 1969) за $t = -18, -20$ °C; оцінка морозостійкості рослин, вирощених у полі в поліетилено-

вих стаканчиках (Л. О. Хоменко, Л. М. Шередеко, В. С. Кочмарський, 2009), за $t = -18, -20$ °C у лабораторії генетики і фізіології МІП у 2015–2016 рр. Матеріалом для оцінки слугували сорти та перспективні лінії пшениці м'якої озимої миронівської селекції. Результати досліджень порівнювали з сортом-еталоном 'Миронівська 808'. Обробку результатів проводили за критерієм Фішера.

Оцінку морозостійкості проводять шляхом загартування і проморожування рослин або проростків з подальшим визначенням відсотка їх життєздатності за температури, близької до критичної. Порівняння відсотка життєздатності у сортів з сортом-еталоном за різних температур характеризує рівень їх морозостійкості.

У результаті проморожування рослин методом Г. А. Самігіна за частки живих проростків 94,4 % у сорту 'Миронівська 808' високий відсоток життєздатності виявлено в сортів та ліній: 'Миронівська слава' (97,0 %), 'Господиня миронівська' (96,0 %), 'Горлиця миронівська' (95,0 %), 'МІП Валенсія' (94,0 %), 'Лютесценс 55002' (99,0 %), 'Еритроспермум 36802' (95,0 %), 'Еритроспермум 37337' (93,0 %) та 'Еритроспермум 54937' (92,0 %). Відсоток живих проростків у межах 75,0–89,4 % відмічено в сортів 'Оберіг Миронівський', 'Легенда Миронівська', 'Берегиня миронівська', 'Трудівниця миронівська', 'МІП Вишиванка', 'МІП Княжна' та ліній 'Лютесценс 37090', 'Лютесценс 36772'.

У результаті оцінки за методами проморожування рослин у висівних ящиках та поліетиленових стаканчиках за обох температур найвищий рівень морозостійкості виявлено в сортів 'Легенда Миронівська', 'Трудівниця миронівська' та 'МІП Княжна'. Між двома останніми методами виявлений кореляційний зв'язок ($r = 0,51 \pm 0,27$) за виживанням рослин.

УДК 631.563:894

Постоленко Є. П., кандидат сільськогосподарських наук, завідувач лабораторії аналітичних вимірювань

Інституту помології ім. Л. П. Смиренка НААН

E-mail: fan.evgen@mail.ru

НИЗЬКОТЕМПЕРАТУРНЕ ЗБЕРІГАННЯ ПЛОДІВ КИЗИЛУ (*CORNUS MAS L.*)

Низькотемпературне зберігання кизилу є не лише перспективним, а й необхідним, оскільки плоди кизилу характеризуються підвищеною біологічною цінністю, а термін зберігання їх обмежений (за температури 0...1°C – 7 діб).

Завдяки цьому способу зберігання можливо розширити асортимент продукції, підвищить їх якість, а також подовжити се-